

М. Академік М. Ф. Кашенко — видатний біолог-мічурінець. — К., 1951; Члени-засновники НАН України. — К.: 1998.

О. Б. Готра

ЛАГУТА Микола Дмитрович (22.11.1895, м. Миколаїв—25.11.1937) — педагог, історик, краєзнавець на Миколаївщині.

Походив з родини майстра-котляра Миколаївського адміралтейства. Освіту здобув в народній початковій школі, потім в гімназії, яку закінчив в 1914. У 1915 вступив на історико-філологічний ф-т Новоросійського ун-ту. Навчання було перервано революцією. 1919 М. Лагута повернувся до Миколаєва, де працював учителем в І-й вищій початковій школі, в гімназії ім. І. Франка. Був активним членом місцевої «Просвіти», в якій познайомився з багатьма свідомими українцями. Друкувався в газеті «Степова Україна». 1919 М. Лагута вступив до УПСР (боротьбистів), працював секретарем редакції партійної газети «Революційна боротьба».

У період окупації Миколаєва денікінцями М. Лагута був мобілізований в студентську роту і служив в м. Сімферополі, за що пізніше був заарештований миколаївською «ЧК». 1922–23 працював викладачем українознавства, всесвітньої літератури, краєзнавства, діалектології, історії мови миколаївського ІНО, в трудовій школі № 3, на курсах мови та літератури в радпартшколі, на вечірньому робітфаці, завідував

дитячим будинком, де знаходилося на той час 350 дітей.

Захоплення краєзнавством зробило його активним членом історико-краєзнавчої секції Миколаївської наукового при ВУАН т-ва. Разом з місцевим краєзнавцем *Ф. Т. Камінським* він 1923 організував Історичне т-во ім. М. Аркаса. Захоплювався археологічними дослідженнями Півдня України. Ним була видана книжка «Історичні місця, пам'ятки старовини і мистецтва на Миколаївщині» (1926), краєзнавча робота «Хронологія главнейших исторических событий города Николаева» (1927), книжка «Забытый художник» про українського живописця, академіка Р. Г. Свдковського, який жив і творив в м. Очакові. Його нариси з історії Миколаївщини друкувалися в періодичній пресі, в збірках «Вся Николаевщина» (1928), «Життя і революція» (1926), «Географическом сборнике» (1926).

Талановитий педагог, М. Лагута опікувався злібними студентами, сприяв їх зацікавленню науковою роботою. Серед його учнів — С. Крижанівський (нині відомий дослідник української літератури, поет Ю. Блохін (Бойко-Блохін) відомий науковець Українського вільного університету в Мюнхені.

У 1930 М. Лагута був засуджений по справі «СВУ» до 3 років умовного покарання. Повернувшись до Миколаєва (1932), влаштувався на роботу до історико-археологічного музею, де працював до 1935. Організував при музеї гурток юних краєзнавців. 2.09.1937 був знову заарештований, звинувачений в антира-

МАТЕРІАЛИ ДО УКРАЇНСЬКОГО БІОГРАФІЧНОГО СЛОВНИКА

лянській націоналістичній роботі та засуджений до вищої міри покарання. 21.06.1957 Військовий трибунал Одеського військового округу виніс рішення про припинення справи М. Лагвти за відсутністю складу злочину. Повністю реабілітований 1989.

Лит.: Береза І. Ю. Дослідницька і просвітительська діяльність М. Д. Лагвти // Тези доповідей і повідомлень науково-практичної конференції, присвяченої 80-річчю Миколаївського педагогічного інституту. — Миколаїв, 1994. — Ч. I. — С. 63; Жвурецький Я. І., Шитюк М. М. Освітня Миколаївщина — жертви репресій сталінізму. — Миколаїв, 1994. — С. 25; Нікітін В., Пономаренко І. Усім смертям назло // Радянське Прибужжя. — 16 грудня 1995 р.; Крижанівський С. Спогал і оповідь з ХХ століття. — Київ: Стилос, 2002. — С. 31.

І. Ю. Береза

ЛАЗАРЕНКО Олександр Миколайович (8.03.1897, м. Ніжин—17.03.1997, Київ) — вчений-механік.

Походив з козацького роду. Дід, Лазаренко Гаврило Тимофійович — мешканець Ніжина. Мав синів — Миколу, Івана. Квзьму, які жили в Ічні, де володіли миловарним заводом: Василя, який займався справами батька, брав участь в російсько-японській війні та дочок Марію і Катерину. Батько, Микола Гаврилович (1846—1911) — купець другої гільдії, гласний міської думи. Мати, Марія Михайлівна Малинка (1862—1942) — доч-

ка священника із с. Дорогінка. О. Лазаренко мав сестер — Ольгу (1881—1966), Євгенію (1883—1970), Клавдію (1885—1969), Ганну (1887—1938) та Лілію (1891—1978).

1909—16 О. Лазаренко навчався в Ніжинській класичній гімназії; 1916 — вступив на механічний ф-т Київського політехнічного ін-ту, але навчався там лише один семестр. Закінчив ін-т в 1924.

Під керівництвом Є. О. Патона займався відбудовою Ланцюгового мосту через Дніпро в Києві, працював на заводах «Ленінська квзня», «Більшовик», проектував і будував елеватори. З лютого 1940 був старшим науковим співробітником Науково-дослідного ін-ту автотранспорту УРСР. Розробив спосіб обкатки автотракторних двигунів (авторське свідоцтво № 54545). Цю роботу було покладено в основу кандидатської дисертації, захист якої відбувся в Москві 26.12.1945.

У 1944—52 працював доцентом кафедри технічної механіки Київського ін-ту кіноінженерів; кафедри автомобілів КІІ; кафедри технічного ремонту автомобілів, дорожніх та будівельних машин Київського автомобільно-дорожного ін-ту; кафедри виробництва й ремонту автомобілів і дорожніх машин: доцентом, старшим науковим співробітником Центрального науково-дослідного ін-ту Міністерства автотранспорту УРСР.

О. Лазаренко був фундатором і засновником Київського музею дорожнього побуту, відкритого в 1982 на Подолі. 1993 передав власну колекцію до першого ук-